

Datum vergadering: 23 september 2025
Datum B&W: 1 juli 2025
zaaknummer: 2025-0013536

Portefeuillehouder: Marten Japenga
Auteur: Simon van Beekum

Onderwerp:
Beleidsregel hergebruik PFAS-houdende grond

Voorgesteld besluit:

Inleiding

In de regio Zuid-Holland Zuid komt een omvangrijke diffuse bodemverontreiniging met PFOA (PerFluorOctaanZuur) voor, met concentraties die aanzienlijk hoger zijn dan de landelijke achtergrondwaarde. PFOA is één van de leden van de stoffenfamilie PFAS (poly en perfluoralkylstoffen).

Deze bodemverontreiniging is veroorzaakt door decennialange uitstoot van deze stof naar de lucht door de chemische fabriek Dupont/Chemours. Deze uitstoot is daarna in de wijde omgeving neergeslagen op de bodem en door neerslag verder de bodem ingespoeld en vervolgens gedeeltelijk uitgespoeld naar grondwater, oppervlaktewater en waterbodem.

In 2021 heeft de rijksoverheid landelijke normen opgesteld voor het toepassen (hergebruik) van PFAS houdende grond ("Handelingskader PFAS 2021"). De in Zuid-Holland Zuid gemeten concentraties aan PFOA in de grond zijn vaak hoger dan de normwaarden voor wonen/industrie uit het Handelingskader PFAS 2021. Dit houdt in dat volgens de regels uit het Handelingskader PFAS 2021 een groot deel van de grond en de baggerspecie in Zuid-Holland Zuid bij vrijkomen niet zou kunnen worden hergebruikt. Deze grond en baggerspecie moet dan worden gestort of gereinigd. Dit terwijl het doel van hergebruik is het zuinig gebruik van energie en grondstoffen en doelmatig beheer van afvalstoffen. Ook zou dit leiden tot zeer hoge projectkosten voor projectontwikkelaars, aannemers, particulieren en overheden, of tot stagnatie van maatschappelijk wenselijke ontwikkelingen.

In het Handelingskader PFAS 2021 is aangegeven dat het voor regio's waarin de algemene verontreinigingssituatie sterk afwijkt van het landelijke beeld, mogelijk is om soepeler regionaal hergebruiksbeleid vast te stellen ("Lokale Maximale Waarden"). Dit onder de voorwaarde dat dit geen risico's oplevert voor mens en milieu. Het onderhavige beleidsstuk is hier een invulling van. Het onderhavige beleid geldt alleen voor PFOA, GenX en PFOS. De overige PFAS komen niet of nauwelijks voor in gehalten licht boven de landelijke achtergrondwaarde. Dit beleid vervangt de huidige regionale handreiking ("Herziene handreiking toepassing van PFOA houdende grond Zuid-Holland Zuid" van 13 juni 2018). Voor grond en baggerspecie van elders gelden de normwaarden uit het landelijke "Handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie" van december 2021. Dit maatwerk mag niet worden gebruikt in bij grondwaterbeschermingsgebieden, moestuinen, volkstuinten, wonen, siertuinen bij woningen, kinder-speelplaatsen, groen rond scholen, etc.

Er is een specifieke maatwerk opgenomen voor de gemeente Molenlanden. Zij kiezen er voor om een extra maatregel te nemen ten opzichte het regionale hergebruiksbeleid. Deze maatregel houdt in dat de grond, vanuit gemeenten binnen regio Zuid-Holland Zuid, die op landbouwgrond wordt gelegd in Molenlanden 50% schoner moet zijn dan de grond, die daar al ligt. De gemeente heeft uiteindelijk gekozen om niet deze regel over te nemen omdat de gemeente te weinig grond heeft waar deze maatregel voor zou gelden. Het zou dus voor heel klein gedeelte van het dorp gelden en maakt hergebruik van grond lastiger.

Beoogd effect

Het doel is het beschermen van de gezondheid en tegelijkertijd het mogelijk houden van hergebruik van PFAS-houdende grond voor het zuinig gebruik van energie en grondstoffen en doelmatig beheer van afvalstoffen.

Argumenten

1. Veilig hergebruik stimuleren:

In de regio Zuid-Holland Zuid komt een omvangrijke diffuse bodemverontreiniging met PFOA (PerFluorOctaanZuur) voor, met concentraties die aanzienlijk hoger zijn dan de landelijke achtergrondwaarde. De grond en baggerspecie in deze regio kunnen vanwege deze hoge concentraties PFOA voor een groot deel bij vrijkomen niet zou kunnen worden hergebruikt als het Handelingskader PFAS 2021 wordt gevolgd. Dit beleid geeft mogelijkheid tot maatwerk om te voorkomen dat deze grond gestort of gereinigd moet worden terwijl dit nog op een veilige manier kan worden gebruikt. Hiermee worden grondstoffen meer hergebruikt en is het risico kleiner dat er extra kosten nodig zijn bij projecten wegens afvoeren en/of reinigen.

2. Mogelijkheid tot maatwerk:

De landelijke wet biedt mogelijkheden tot maatwerk om te voorkomen dat alle grond en baggerspecie met een hogere achtergrond waarde dan de landelijke waarde moet worden gestort of worden gereinigd. Dit beleid is een invulling van deze mogelijkheid.

Kanttekeningen

1. Fragmentatie: Molenlanden verscherpt deze maatwerkregel. Molenlanden wil alleen 50 procent schonere grond, van de andere gemeenten die vallen binnen regio Zuid-Holland Zuid, toepassen op landbouwgrond. Buiten Molenlanden zullen er misschien nog andere gemeenten hiermee meegaan. Alblasterdam gaat niet mee in deze verscherping. De verscherping van Molenlanden zorgt voor meer fragmentatie binnen de gemeenten. Dit zorgt voor meer administratieve werk voor de markt en de omgevingsdienst.
2. Het hergebruikbeleid kan voor tot zorgen over PFAS leiden bij inwoners. Tijdens de participatie van de bodemregels heeft de gemeente ook het hergebruiksbeleid PFAS aan de inwoners voorgelegd. Zowel de samenvatting van de bodemregels als het hergebruiksbeleid waren in zo toegankelijk taal beschreven. Er was er geen reactie uit de participatie gekomen. De kans is dus kleiner dat dit verkeerd zal landen binnen de gemeente maar de gemeente zal scherp zijn op geluiden vanuit het dorp.

Financiële informatie

Het besluit zelf heeft niet direct financiële consequenties maar geeft projecten binnen de gemeente wel meer ruimte om grond her te gebruiken. Dit kan ervoor zorgen dat er minder grond moet worden weggevoerd en dus kan dit kostenverlagend werken bij projecten in de buitenruimten.

Vervolg

Deze beleidsregel is een verdere uitwerking van de bodemregels en komt van kracht wanneer de bodemregels zijn gepubliceerd.

Voor maatwerktoepassingen, die alleen kunnen plaatsvinden via perceelsmatching, is altijd een maatwerkbesluit nodig. Dit houdt in dat, naast de reguliere melding voor de milieubelastende activiteit "toepassen van grond" (uit het Besluit activiteiten leefomgeving), ook een aanvraag voor een maatwerkbesluit moet worden ingediend. Het maatwerkbesluit kan worden genomen door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De termijn voor het nemen van een maatwerkbesluit is 8 weken (redelijkheidstermijn uit Awb). Na het maatwerkbesluit bestaat nog een bezwaartermijn van 6 weken. Dit beleid vervangt de huidige regionale handreiking ("Herziene handreiking toepassing van PFOA houdende grond Zuid-Holland Zuid" van 13 juni 2018).

Communicatie

De raadsinformatiebrief zal worden doorgezet naar de raad. De gemeente zal scherp blijven op reacties vanuit de inwoners of er meer uitleg bij het beleid nodig is. Uit de participatie was er geen reactie gekomen op het hergebruiksbeleid daarom gaat de gemeente niet specifiek erover communiceren.

Gekoppelde besluiten

Ontwerp wijziging 'Omgevingsplan gemeente Alblasserdam' op thema bodemkwaliteit - Voorstel

Bijlagen

1. Beleidsregel maatwerk hergebruik grond met PFOA Alblasserdam.pdf
2. Raadsinformatiebrief maatwerk hergebruik met PFAS.pdf

Niet-digitale bijlagen
